

Setersatsing på Snåsa i 2008

*Rapport februar 2009
Anders Mona
Heidi Rohde
Trøndelag Forsøksring*

Setring i 2008.

I alt 18 setrer har vært i drift i 2008 på Snåsa, dette er to mer enn i 2007. Bygda er blitt kjent utover kommunegrensene for det rike seterlivet.

God markedsføring, mulighet for å kjøpe seg mat i fine omgivelser og generell interesse for setring og har ført til gode besøkstall også i år. Trøndelag forsøksring har spurt alle seterbrukerne om aktiviteten i 2008, og her er oppsummeringen av årets spørreundersøkelse.

Det er i all hovedsak melk fra de to kyrne som budeia har med seg på seteren som blir

videreforedlet og solgt på seteren, enten til direkte servering eller produkt for å ta med seg hjem. I tillegg serveres det fisk og kjøtt som er foredlet lokalt på enkelte setrer. Kreativitet og nytenking har ført til at det er et mangfold også i serveringa rundt omkring. Rømmegrøt, spekemat, "kikkil" har de fleste, ellers er ostesuppe, fiskesuppe, lems, strull, is, røykt fisk, søtost, flatbrød, gulrotkake, kamkake, "glohærni", "dravvel" og eget øl, nye produkt å finne på setrene i 2008.

Det er liten variasjon i antall produkt som selges utover servering. Det er to nye smørprodusenter ift forrige år, noe som kan komme av kurset om smørlaging som ble holdt på vårparten. Det ser imidlertid ut til at alle er litt nysgjerrige på å prøve nye produkt, og at en gjerne henter fram gammel kunnskap og gamle oppskrifter gjennom kjentfolk som har gjort dette før.

*Jostein forbereder servering,
Grønningsseteren*

Over 4500 seterbesøkende

Det totale besøkstallet for 2008 var 4518, noe som er 452 flere enn i 2007. 2347 snåsninger, 2011 nordmenn ellers, av dem er det ca halvparten fra nabokommunene.

81 stykker kommer fra andre land. De aller fleste kjøpte seg kaffe eller middag, men dette varierer litt fra seter til seter.

Seterdag i Kvilalia

Det en kunne frykte for at ble hard konkurranse om besøkskundene, har i stedet blitt et styrket miljø som med den spredte beliggenhet, varierende tilgjengelighet, personavhengige atmosfære fører til at flere og flere blir nysgjerrig på hvordan det er på de andre setrene. Folk fra nabokommunene drar til Snåsa for å gå i fjellet, og oppleve seterlivet. Alle aldersgrupper, fra babyer til nærmere 100 år gamle. Mulighet for å komme i kontakt med forskjellige dyr er selvsagt populært for de aller yngste, i tillegg til at de lærer mye kulturhistorie.

De eldste har ofte en nostalgisk opplevelse i det å dra på seterbesøk, samtidig som de har mye å lære bort om hvordan seterlivet kunne være før i tiden. Av og til får dagens eier kjennskap til gamle historier om sin seter, fra eldre besøkende som kanskje har vært gjeter i område for lenge siden. Ellers ønsker folk seg rekreasjon og en rolig dag i fjellet.

Hilde koker fiskesuppe

Noen setre har helt åpen serveringstid. Men 9 av setrene har i 2008 sett det nødvendig å ha begrenset serveringstid for å vinne på det de må av gjøremål ellers, uten at det har gått utover besøkstallet generelt (3 av de 9 hadde færre besøk) Det kan ikke leses ut fra spørreundersøkelsen om folk virkelig holder åpningstidene, kommer denne detaljinformasjonen fram til folk?

Det er for enkelte en utfordring at mye besøk gir mer inntekt, men også mer arbeid og nokså uforutsigbar arbeidsdag. Som før må det gjøres avtaler på forhånd hvis store grupper, eller hvis ønske utover vanlige serveringstider.

Setervandring

Trøndelag forsøksring arrangerte 20 juli 2008 seterdag med fjellvandring mellom setrene. I alt 65 stykker deltok på turen over fjellet hvor Oddvar Åsvoll var guide for oss.

Vi startet Gravslåttseteren hvor det ble servert seterfrokost. Etter et par timer gange kom vi fram til Kvilalia hvor det ble servert fiskesuppe. Gruppen fikk litt informasjon om setring og setersatsinga i Snåsa. Videre fortsatte turen ned til Øydingen hvor mange hadde bil, men noen gikk også hele veien fram til Prestseteren. Der avsluttet vi det hele med solid rømmegrøt. Det hele var et vellykket arrangement, uten regn til tross for mørke skyer i horisonten.

Seterdag på Gravslåttseteren

Seterbrosjyren er viktig informasjonskilde

Også sommeren 2008 ble det rike seterlivet på Snåsa mye omtalt i media. Både aviser, radio og lokal tv, og det er blitt allmenn kjent både i og utenfor Snåsa at det er mulig å kjøpe seg kaffe på setra i Snåsafjella. Slik omtale når ut til mange, men oppfatninga er at det er kjentfolk, ”jungeltelegrafene” og seterbrosjyren som har bidratt mest til informasjon.

Brosjyren ”til seters for å gjøre deg glad” er laget i fornyet utgave i 2008 i et samarbeid mellom seterlaget og Trøndelag forsøksring. Den er distribuert til alle steder med reiselivstilknytning på Snåsa, Hotellet, Kroa, Strindmoen, Biblioteket, Coop Brede og Snåsa, Statoil og Turistinformasjon. I nærområdet er brosjyren lagt inn på Turistinformasjon på Steinkjer, Bøla, Vertshuset, Heia gjestegård og Leksås sport. Det er også laget egne kasser med brosjyrer ved informasjonstavla på Bergsåsen, Roktdalsveien, Lurudalsveien og Grønningsveien.

Mange synes det er en vanskelig kombinasjon å være så mye hjemmefra i en travel periode på gården, gjerne kombinert med fast jobb i tillegg. Og alle har et ønske om å holde bygninger, setervoll og gammelt kulturlandskap i orden, men det er tilskuddet som gjør det mulig å kunne gjøre det. At en i tillegg kan få bo på setra sammen med dyra og holde liv i gammel tradisjon, mener de fleste er avgjørende. I tillegg har alle sine utfordringer, alt fra mye trafikk nært husa, til redsel for rovdyr i nærheten av dyr og folk. Følelsen av et hektisk serveringssted, er ofte mer fremtredende enn drømmen om et idyllisk seterliv i harmoni med dyr og natur.

Det nedlegges mye arbeid og penger på setrene.

Mange har nå gjort unna de største oppstartskostnadene, men det er også i året som har gått, noen som har gjort store investeringer i penger og arbeidstid. Noen har fått tilskudd, andre har hatt mindre kostnader, uten tilskudd.

Totalt er det påkostet 1 122 500,-kr. Av dette er 127 000,- til utstyr. Det meste ellers er bygninger.

Sommeren 2008 ble det lagt ned 2205 dagsverk i setringa.. Av dette er ca 1300 dagsverk knyttet til byggeaktivitet på to av setrene, dvs ca 900 dagsverk har gått med til selve setringa inklusiv forberedelser.

Annbjørg hos Jerseykua i Kvitalia

Ny seter i 2008, Klevseteren

Gjennomsnitt for de som ikke har store byggeprosjekt er 38 dager under selve setringa og 6 dager til forberedelse.

Setring også i 2009

De aller fleste kommer til å fortsette også neste år, men et par-tre stykker er usikker på om hvordan opplegget blir neste år, av forskjellig årsaker. Det er helt klart ei utfordring å kombinere 4 uker på setra, med travel tid på gården, gjerne kombinert med annen jobb i tillegg.

Det er planlagt investeringer på 8 forskjellige setrer kommende sommer, på til sammen 1 550 000,-kr.

